Obsah

Co je štěkání? 7
Tak co je vlastně štěkání? 8
Komunikace 9
Když se štěkání stane problémem 13
Mapování 16
Druhy štěkání 17
Štěkání jako následek očekávání 19
Zvukový obraz 19
Vzor pohybu 20
Co s tím 22
Plánování pro okamžitý a dlouhodobý výsledek 28
Shrnutí 31
Varování 33
Zvukový obraz 33
Vzor pohybu 33
Co s tím můžeme dělat? 34
Shrnutí 37
Štěkání ze strachu 39
Zvukový obraz 39
Vzor pohybu 39
Metoda krok za krokem 44
Shrnutí 48
Učení asociací 49
Obrana/ochrana 51
Zvukový obraz 53
Vzor pohybu 54

Řešení 55
Shrnutí 61
Štěkání z frustrace 63
Zvukový obraz 63
Vzor pohybu 63
Řešení 65
Shrnutí 66
Naučené štěkání 67
Zvukový obraz 67
Vzor pohybu 67
Řešení 70
Štěkání podmíněné plemenem psa 83
Jak řešit problémy se štěkáním 85
Shrnutí 86
Jenom pro pořádek... 91
Vytí 91
Kňučení 92
Vrčení 93
Poštěkávání 94
Pár myšlenek závěrem 97
Studijní literatura 98
O autorce 100

Co je štěkání?

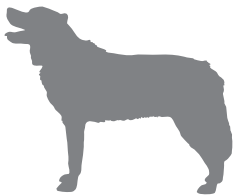

Je to:

- příčina našeho rozčilení?
- něco, co pes dělá, aby nás rozčílil?
- důvod stížností?
- projev agrese?
- projev nadřazenosti?
- hlídání?

Slyšela jsem všechny tyto argumenty a ještě mnoho dalších. Něco je pravděpodobně pravda, protože štěkání lidi rozčiluje a sousedé si také chodí stěžovat. To však není příčinou samotného štěkání.

Zvuk štěkání je lidem nepříjemný a potom se stávají podrážděnými, vzteklými, nervózními a nejistými. Často to končí přehnanou reakcí: nadáváním, zlostí na psa a tresty, což má úplně opačný účinek a často i negativní vedlejší projevy, mezi které nejčastěji patří strach psa z majitele, ze samoty, z bouřky a z dalších hlasitých zvuků. Následkem těchto strachů je chronický stres, který s sebou nese spoustu negativních vedlejších projevů.

Naše přehnané reakce jsou následkem naší neznalosti. Jsme náchylní k tomu, abychom měli málo trpělivosti s věcmi, kterým nerozumíme, a následně si na nich vybíjíme naši zlost. Znalost vede k porozumění a to nám umožňuje být trpěliví a mít pochopení. Dokážeme si udržet zdravý rozum,

Díky komunikaci je každodenní život lehčí.

zachovat klid, lépe řešit krizové situace, ve kterých budeme lepšími pozorovateli, a dokážeme vybrat vhodnější řešení problému.

Tak co je vlastně štěkání?

Jsou to všechny zvuky, které naši psi vydávají. Patří mezi ně štěkání, kňučení, vrčení, vytí a mnoho dalších zvláštních zvuků, které psi používají jako přirozenou součást toho, čemu říkáme „řeč psů", a které mají vyjádřit to, co pes cítí a co si přeje.

Všechna zvířata mají své způsoby vyjadřování a mnoho projevů mají jednotlivé živočišné druhy společných.

Způsoby vyjadřování:

- Signály vyžadující odstup (výhrůžné signály) mají za účel někoho zastrašit: cenění zubů, vrčení, výpad směrem dopředu, chňapání, štěkání a kousání.
- Konejšivé signály, které se používají jako zdvořilostní fráze, k řešení konfliktů a k vyjadřování přátelských úmyslů.
- Strach – úprk, obrana, ocas mezi nohama, schoulení se a všechny ostatní symptomy stresu, jako je otřepávání, pomočení, škrabání atd.
- Radost – radostné zvuky, vrtění ocasem, olizování, vyskakování. Na celém psím těle lze poznat, jakou má radost.
- Mohou použít všechny zvuky dohromady.

Ostatní savci mají podobný způsob hlasového vyjadřování:

- Koně různě frkají a řehtají. Kočky mňoukají, předou, prskají, vřískají a svůj hlas používají různorodě.
- Krávy bučí jak radostí, tak smutkem, například když jim vezmou tele.
- A musíme se zmínit i o divokých zvířatech, která používají k dorozumívání velké množství zvuků.
- A my lidé – my jsme přece většinou také upovídaní, že?

Komunikace

Řeč těla a zvuky jsou důležitou součástí komunikace mezi jedinci. Pokud chceme mít vztah s minimem konfliktů a plný

Opičí mládě a selátko se naučily vzájemně se respektovat a rozumět si, jsou na jedné vlně.

vzájemného porozuměním, je komunikace důležitá. Z knih o terapii v rodinách jasně vyplývá, že problémy, kterými většina rodin trpí, pramení z nedostatku schopnosti komunikovat – mluvit spolu. Členové rodiny se vyjadřují tak, že si navzájem nerozumí, a pak se obviňují z toho, že „neposlouchají".

„Neposloucháš, když s tebou mluvím." To je docela běžné obvinění, často sděleno hlasitě, protože čím víc si myslíme, že nám ostatní nerozumí, tím víc zvyšujeme hlas.

Tak je to i se psy. Když se nám zdá, že pes neposlouchá, postupně zvyšujeme hlas, až na něj nakonec zlostně křičíme.

Také psi mohou být frustrováni tím, že je „nikdo neposlouchá", a pak se stanou hlučnými – začnou štěkat.

Konflikt: Bez ohledu na to, jak hlasitě štěká, selátko malé Jane nerozumí.

Je důležité „poslouchat“, co se nám pes pokouší sdělit. Nejlepší je věnovat mu pozornost už v době, kdy ještě mluví potichu, abychom mohli předcházet problémům a domluvit se s ním předtím, než problémy nastanou. Pokud už konflikt vznikl, a tím vyvstal i problém, musíme poslouchat, pokusit se porozumět, co jeho hlasité projevy znamenají, abychom mohli k řešení použít správný přístup.

Musíme se naučit poslouchat.

Co se nám snaží říct?

Když se štěkání stane problémem

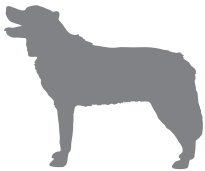

Není štěkání problémem vždy?

Štěkání je pro psy přirozeným způsobem vyjadřování, součástí jejich řeči. Nikdy nikoho nenapadlo se pokusit „tréninkem odstranit" nebo „trestem zbavit" kočku mňoukání nebo koně řehtání – ale je mnoho lidí, kteří si myslí, že by psi neměli štěkat ani vrčet.

Nejdříve musíme porozumět a akceptovat, že psi mají řeč a že součástí této řeči jsou zvuky. Tak to prostě je.

Ale je jisté, že vokální vyjadřování psů někdy dosáhne takových rozměrů, že se stane pro okolí problémem. V tom případě se už pravděpodobně nejedná o něco přirozeného, ale štěkání se stalo přehnaným naučeným chováním, protože toto chování bylo nějak odměněno, nebo se stalo „křikem", protože „nikdo neposlouchá" psí snahu o komunikaci. V některých případech se jedná o stres, buď podmíněný situací, nebo chronický. Když je hladina stresu vysoká, tak je to stejně jako u lidí vyjádřeno hlasem.

Bez ohledu na příčinu štěkání s tím lze něco udělat. Musíme nejdříve najít příčinu, rozpoznat o jaký druh štěkání se jedná, zabývat se okolnostmi, za kterých k němu dochází. Pomocí různých řešení můžeme štěkání omezit tím, že odstraníme příčiny, a tak získat nad problémem kontrolu.

Cílem není odstranit veškeré štěkání. Neměli bychom vzít psovi jeho přirozenou řeč, ale dostat ji na přirozenou úroveň a frekvenci tak, aby nebyla pro naše okolí na obtíž.

Příklad tabulky se zápisem štěkání		
KDY	**TRVÁNÍ**	**KDE**
6. června 8.40	2 vteřiny.	V zahradě.
6. června 10.15	50 vteřin.	Ve výběhu.
6. června 10.36	18 vteřin.	Ve výběhu.
6. června 14.36	13 vteřin.	Ve výběhu.
7. června 8.02	10 vteřin.	Ve výběhu.
7. června 9.18	5 vteřin.	Ve výběhu.
7. června 11.15	10 vteřin.	V autě.
7. června 12.25	3 vteřiny.	
7. června 12.29	13 vteřin.	V autě.
7. června 14.55	2 vteřiny.	Uvnitř.
7. června 22.05	1 minuta a 30 vteřin.	Ve výběhu.
8. června 8.00	15 vteřin.	

JMÉNO PSA: Star	
NA CO	**S KÝM / CO DĚLÁ**
Asi kočka.	Před domem, v zahradě, dveře jsou otevřené.
Kočka? Veverka?	Sám venku před domem, v zahradě.
Kůň na poli.	Sám venku před domem, v zahradě.
Kůň na poli.	Sám venku před domem, v zahradě.
Veverka.	Sám venku před domem, v zahradě.
Pták na plotě.	Uvnitř se mnou, otevřená dvířka. Star viděl ptáka skrz dvířka.
Pes.	Jeli jsme kolem psa.
Vyžadoval pozornost?	Kočka? Sám venku před domem, v zahradě.
Na mě.	Zaparkovala jsem auto ve dvoře.
Kočka.	Star viděl kočku přeběhnout přes dvůr.
Kůň.	Kůň na poli a šel okolo zahrady cestou do stáje.
Kůň.	Slyšel koně ve stáji.

Také bychom se měli kriticky podívat na naši vlastní iritaci – jedná se opravdu o nadměrné štěkání nebo reagujeme nepřiměřeně?

Mapování

Je rozumné začít mapovat štěkání našeho psa; jak dobrých, tak špatných zvyků.

Pro evidování zvyků použijte přehlednou tabulku a zapisujte, kdy pes štěká, jak dlouho štěká, kde se pes nachází, na co štěká atd.

Moji studenti, připravující se na trénování psů, měli také za úkol takovéto mapování provést a mnozí se dočkali překvapení. Někdo si myslel, že musí celý den sedět a zapisovat, protože jeho pes hodně a často štěká. Když byl přehled po uplynutí jednoho týdne vyplněn, zjistili, že pes štěká jenom dvě a půl minuty denně, v některých případech jenom 20 vteřin, někteří psi ani každý den neštěkali nebo štěkali třeba jenom 6–7 vteřin denně.

Použitím mapovací tabulky během jednoho týdne získáte místo nepřesných domněnek nejdůkladnější a nejpodrobnější přehled toho, jak moc vlastně váš pes štěká.

Stejným způsobem je možné mapovat i jiný druh chování, je to dobrý způsob k získání správných údajů. My lidé si často něco myslíme a o něčem se domníváme, ale to je příliš nepřesné, a proto bezcenné.

Druhy štěkání

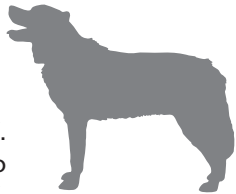

Běžné dělení rozlišuje pět druhů štěkání. Podle mě to není zcela přesné, a proto jsem přidala ještě jeden druh – varování. V současnosti nelze rozdělit štěkání přesněji. Možná toho budeme vědět více za 10 let a budeme schopni vytvořit přesnější rozdělení štěkání, ale zatím se budu držet šesti kategorií, o kterých již nyní víme mnoho.

- Štěkání jako následek očekávání.
- Varování.
- Štěkání ze strachu.
- Obrana/ochrana.
- Štěkání z frustrace.
- Naučené štěkání.

Podrobněji rozebereme každou zmíněnou kategorii. Soustředíme se na obraz zvuku, na příčiny, okolnosti a na to, jak takové štěkání lze zredukovat nebo se ho úplně zbavit, pokud je nepříjemné nebo extrémní.

Radost ze setkání při návratu.

Štěkání jako následek očekávání

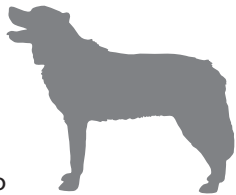

Lze mu také říkat veselé, vzrušené nebo stresové štěkání kvůli tomu, že štěkání je vyvoláno situačním stresem.

Doufám, že tento druh štěkání zažili všichni. Setkáme se s ním tehdy, když má pes radost nebo je nadmíru rozradostněný, vzrušený a plný očekávání. Takové situace mohou nastat při příchodu majitele domů, při cestě na procházku do parku nebo při cestě na místo s vyšší koncentrací čtyřnohých kamarádů, kde bývá zábava, a v podobných situacích, kdy vzrůstá očekávání a vzrušení.

Tento druh štěkání rozpoznáme podle zvuku, podle situace a podle pohybů, které pes vykonává.

Zvukový obraz

- Zvuk ve vysoké frekvenci – ve fistuli, vysoko.
- Pes může znít až hystericky. Haf-haf-haf-haf-haf. Haf-haf--haf-haf-haf.
- Slyšíme sérii štěkání s kratičkými přestávkami, ve kterých pes může občas kňučet.

Někteří psi, když jsou vzrušeni, rádi něco nosí v tlamě.

Vzor pohybu

- Časté skákání, pohyb kolem dokola, běhání sem a tam nebo všechno najednou.
- Následkem zvýšené hladiny stresu, který provází psí vzrušení, bude pes v pohybu. Svaly se naplní adrenalinem, a proto je nemožné udržet psa v klidu.

- Většina psů ráda v takové situaci drží něco v tlamě a pobíhá s tím kolem dokola. Tyto pohyby většinou doprovází vrtění ocasem. Psi mohou vrtět ocasem ještě z jiných důvodů, ale radostné vrtění je nejčastější.
- Pokud je pes velmi vzrušen a vy mu vezmete možnost pohybu, třeba tím, že ho držíte na krátkém vodítku, pravděpodobně začne do vodítka kousat, popřípadě bude kousat vaše nohavice nebo taky hrabat do země apod.
- Pokud v takovéto situaci použijete přísný pokyn k poslušnosti (např. lehni nebo sedni), pes vám většinou odpoví kňučením nebo zíváním. Pes nedokáže kvůli hladině stresu zůstat v klidu – nedokážou to ani lidé, pokud jsou něčím nadšeni.
- Jestliže žije pes v neustálém chronickém stresu, potom se vzrušení z nastalé situace přidá **ještě navrch** a vede k přehnaným reakcím:
  – Mohutné skákání, kousání do šatů.
  – Hysterické štěkání.
  – Kousání do vodítka a nohavic kalhot.
  – Běhání a shazování věcí.
  – Chce bojovat o vodítko a vydává při tom mnoho zvuků.
  – Napadá ostatní psy.
  – Může se vyskytnout ještě mnoho dalších přehnaných reakcí.

Je na místě trest?

Lze potrestat psa za to, že má radost nebo že je vzrušený? Samozřejmě že ne. Pokud poslechem a sledováním situace zjistíte, že pes štěká kvůli vzrušení nebo očekávání, tak se

Co to je?

nemůžeme na psa zlobit nebo ho za to potrestat. Radost se netrestá.

Co s tím

Přímé reakce

- Je třeba vybrat to, co nejlépe odpovídá dané situaci a konkrétnímu psu.
- Buďte klidní. Váš klid psa ovlivňuje.
- Mějte v košíku nebo v tašce u dveří věci, které váš pes rád nosí v tlamě, a nechte ho nějakou z nich nosit. Pes se neodnaučí štěkat, ale sousedé budou možná lépe naladěni, protože v tom

Zajímavé – haf!

okamžiku štěkání ustane. Není lehké zároveň něco nosit v tlamě a štěkat. Nošení nějaké věci v tlamě navíc psa uklidňuje.

- Nechte psa přinášet různé věci v okamžiku, kdy se oblékáte. Tím vykazuje aktivitu a zároveň dělá něco užitečného. Situaci, která vás rozčilovala, převedete v něco užitečného.
- Pokud je pes jenom trochu vzrušen, tak mu možná před odchodem ven pomůže několikavteřinové sezení. Většinou stačí 3 vteřiny, někteří filutové však potřebují až 5 vteřin, ale víc bychom neměli od vzrušeného psa očekávat.
- Používejte znamení otevřené dlaně beze slov. Psi jsou velice vizuální a lépe pochopí viditelné znamení než ústní komando – zvlášť pokud jsou ve stresu nebo vzrušeni.
- Podržte dlaň nad čumákem psa 3–5 vteřin bez toho, abyste něco říkali, tím pádem ho za štěkání neodměňujete. Pět

Znamení otevřené dlaně – počkej 3–5 vteřin.

vteřin je pro většinu psů dost času na to, aby nenastala zpětná řetězová reakce, která vypadá následovně:

1) Zaštěkat.
2) Posadit se.
3) Dostat odměnu.

Tato zpětná řetězová reakce je důvodem toho, proč odvedení pozornosti nikdy nefunguje při učení nového chování.

- Pokud je pes vzrušený a otravuje při vašem odchodu, můžete udělat totéž: nechat ho 3–5 vteřiny sedět.

Vzrušení, když přijdete domů

Pokud při vašem příchodu domů psa štěká a je neklidný, můžete postupovat následovně:

- Odemkněte a vejděte.
- Klidně psa pozdravte, lehce ho pohlaďte nebo se ho jinak dotkněte, aby pes ucítil, že jste si ho všimli a že pro vás něco znamená.
- Jděte klidně do domu, pověste kabát, ukliďte atd. Dopřejte psovi čas na uklidnění.
- Pokud jste byli pryč dlouho a víte, že se pes potřebuje vyvenčit, neodkladně ho vezměte ven, aby se mohl vyprázdnit. Poté jděte dovnitř, uklidněte se a na delší procházku jděte až později.

Osobně si myslím, že pes si po příchodu páníčka domů zaslouhuje malou pozornost. Čekal na vás hodiny, tak ho nemůžete zklamat a frustrovat tím, že ho úplně přehlížíte.

Vzrušení, když přijde návštěva

Tento typ vzrušení může mít také jiné důvody, ale nyní budeme mluvit o radosti a vzrušení z toho, že přišli hosté. Musíme si dávat pozor, abychom nebyli zlostní, abychom nenadávali nebo psa netrestali, protože si tak pes může spojit návštěvu s nepříjemností, a tím vytvoříme daleko horší problém – pes se bude návštěv bát a může se před nimi i bránit. S tím se pracuje podstatně hůře.

Co s tím:

- Jděte klidně ke dveřím a postavte se před psa. Počkejte, až se pes na chviličku uklidní, a teprve potom vezměte za kliku. Otevřete dveře na několik centimetrů a zastavte pokaždé, když se pes rozštěká, zůstaňte klidně stát do té doby, než přestane.
- Nakonec můžete začít s hostem mluvit skrz pootevřené dveře. Když je otvor dostatečně veliký, nechte hosta vejít, ale držte psa krok od něj, nebo hosta naučte otočit se k psovi zády do té doby, než se pes uklidní.
- Jděte dovnitř a posaďte se.
- Pokud je vás doma více, může jeden z vás držet psa, zatímco ten druhý přijímá hosta. Na psa nemluvte a nevěnujte mu pozornost, dokud je vzrušený. Klidně ho držte za obojek nebo postroj, případně na vodítku. Netahejte, neškubejte, nedržte psa u sebe a každopádně ho nedržte za jeho srst, zátylek nebo jinou část těla. Všichni se posadí, a až se pes uklidní, můžete ho pustit a nechat kontaktovat hosta. Pokud se pes neuklidní, tak zůstaňte sedět, držte ho, nemluvte na něj ani se na něj nedívejte a nedotýkejte se ho.

Štěkání v autě jako následek očekávání

Toto štěkání nastává proto, že má pes auto spojené s jízdou na trénink, do parku nebo na jiná místa, která psa vzrušují. Zákonitě očekává, že se něco bude dít.

Reakce:

- Jezděte se psem na krátké výlety. Nechte ho čekat v autě, zatímco vy jděte na poštu, do banky, do obchodu, k doktorovi atd. Občas ho můžete vzít z auta na krátkou, klidnou procházku, ale nic zvlášť zábavného.
- Možná bude cestou do parku váš pes trochu kňučet nebo štěkat poslední část cesty, ale to musíme akceptovat – musíme přijmout tento malý kompromis.

Štěkání při setkání s jinými psy

Toto štěkání si mnoho lidí vykládá chybně, myslí si, že mají agresivního psa. Musíme si být vědomi toho, že štěkání není totéž co agrese. Dále si musíme uvědomit, že pro vašeho psa jsou druzí psi lákadlem, které ho moc zajímá.

Štěkání z důvodu očekávání setkání s dalšími psy může vzniknout tehdy, pokud necháváte vašeho psa hrát si a dovádět s ostatními psy. V takovém případě potom hru očekává a kvůli tomu je vzrušený a stresovaný jen při pohledu na jiného psa. Tento typ štěkání může také vzniknout, pokud váš pes nikdy neměl možnost setkat se s jinými psy. Oba přístupy jsou chybné.

Reakce:

Štěně i mladý pes se potřebují často setkávat s jinými psy, aby se mohli společensky vyvíjet. Setkání se ale nemá omezovat pouze na hru.

- Psi by si spolu měli hrát do té doby, než se příliš vzruší, pak se mohou poprat.